

Opleidingsschool De Basis in Arnhem: “Wij willen dat alle scholen academische opleidingsscholen zijn”

Interview met Manon Ketz (directeur-bestuurder De Basis Arnhem)

Manon Ketz, Directeur-bestuurder De Basis Arnhem

Omdat onderzoek bijdraagt aan de dagelijkse lespraktijk, is academisch opleiden in de visie van Opleidingsschool De Basis in Arnhem goed voor álle scholen. Omdat het niet mogelijk is om dit op korte termijn te realiseren, zijn er ‘volgelingen’ in het leven geroepen.

Opleidingsschool De Basis is een partnerschap tussen de Pabo HAN Arnhem en acht scholen van De Basis. De Basis en Pabo HAN Arnhem hebben een raamovereenkomst opgesteld om hun samenwerking in het opleiden van studenten kracht bij te zetten. In 2009 is Opleidingsschool De Basis geaccrediteerd door de NVAO.

“Als je staat voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, dan nemen academische basisscholen een centrale plaats in. De kwaliteit van het onderwijs hangt af van de kwaliteit van de professional. Om zichzelf te verbeteren moet de professional buiten z’n eigen kaders treden. Dat vergt een onderzoekende houding en situaties die zijn gekenmerkt door ‘besmettingsgevaar van anderen’. Dan ontstaat innovatiekracht.”

Ontwikkelkringen

“Altijd is een vraagstuk van de school het startpunt van de kenniscirculatie. Hoe zet ik ict in bij het omgaan met de verschillen in mijn klas? Of hoe geef ik vorm aan onderwijs aan meerbegaafden? Een student gaat met zo’n vraagstuk aan de gang, maar hij staat er niet alleen voor. De HAN heeft ontwikkelkringen van onderzoekers, leerkrachten en docenten die dit begeleiden. De student kan putten uit de kennis van deze drie groepen en zij nemen op hun beurt de ontwikkelde kennis mee naar hun eigen organisaties. De school krijgt vervolgens antwoorden op het vraagstuk vanuit drie verschillende invalshoeken. Dat inspireert enorm en het verandert het klimaat op school. Er ontstaan bijvoorbeeld discussies over de vraag wat meerbegaafdheid is, wat het vereist en hoe dat is in te bedden in het onderwijs. Door zulke thematische gesprekken in het schoolteam te voeren, bereik je een dieper niveau. Het is een mooie dynamiek, omdat van elkaar wordt geleerd.”

Besmettingsgevaar

“De HAN en de schoolbesturen Fluvius, Delta en De Basis hebben een ‘Community Learning Centre’ in het leven geroepen. Dit is een omgeving waarin onderzoekers samenkomen met leerkrachten die in de klas tegen vraagstukken aanlopen, bijvoorbeeld op het gebied van de inzet van ict. De expertise komt vooral tot stand door samenwerking. In Nederland zijn de diverse disciplines uit elkaar getrokken, omdat het verschillende dynamieken zijn. Het onderzoek wordt in universiteiten georganiseerd, maar de maatschappij wil dat onderzoek een bijdrage levert aan de dagelijkse praktijk. Daarom moet er in belang van het onderzoek, van de leerkracht en van de student besmettingsgevaar worden georganiseerd. Besmettingsgevaar vindt plaats op de inhoud, niet op de randvoorwaarden. In de inhoud zit de verrassing en dus het leren.”

Bestuurlijke rol

“Mijn rol als directeur-bestuurder is voorwaarden te scheppen op basis van onze inhoudelijke visie. Je moet als academische opleidingsschool aan allerlei voorwaarden voldoen, maar in onze visie is academisch opleiden goed voor alle scholen. Omdat dit niet direct is te realiseren, hebben we ‘volgsscholen’ in het leven geroepen. Zij gaan meedoen en ik zorg samen met de directeur voor de voorwaarden.

Daarnaast is het belangrijk om het opleiden in de school bestuurlijk goed neer te zetten. Als je stelt 'Het is onze taak om studenten op te leiden', dan krijg je een veel plattere vorm van interactie. De wederkerigheid die van opleiden uit kan gaan, heb je dan niet georganiseerd. Je moet het academisch opleiden bestuurlijk aan je eigen missie verbinden. Ik verwacht dat er ook in de schoolplannen een directe relatie wordt gelegd met academisch opleiden. Daarmee veranker je de ontwikkeling in de school. Academisch opleiden is ook opgenomen in het personeelsbeleid en in ons functiebouwwerk."

Bevorderende factoren

"Het meest bevorderend voor besmetting is het enthousiasme van studenten. Daarnaast heb je lectoren nodig die met beide benen in de academische wereld staan en die in staat zijn om een uitstapje te maken naar de beroepspraktijk. Ook besteden de schoolbesturen structureel geld aan het organiseren van besmettingsgevaar. Wij hebben ervoor gekozen om niet allerlei budgetjes aan scholen uit te keren, maar alles te bundelen in één ontwikkelbudget."

Programmamanagers

"Er is door de schoolbesturen een programmamanager aangesteld, die werkt op het snijvlak van de HAN en het werkveld. Ze haalt vragen op bij de scholen en gaat vervolgens naar de HAN om ervoor te zorgen dat de vragen inhoudelijk goed worden belegd: vraagarticulatie, letterlijk programmeren en thema's identificeren. De pabo heeft ook een programmamanager. Die zorgt ervoor dat deze thema's worden geprogrammeerd in het onderzoek en in de stages. Beide programmamanagers hebben de opdracht om er samen voor te zorgen dat het onderzoek, de professionalisering en de opleiding van studenten thematisch goed bij elkaar aansluiten."

Keten

"Alle samenwerkingspartners hebben hun eigen werkprocessen. Omdat je op tijd wilt weten welke vraagstukken er leven en wie waar welk onderzoek gaat doen, is er sprake van een gecompliceerd logistiek proces waarbij meerdere organisaties zijn betrokken. We zijn een eind gevorderd, maar we zijn hiermee nog niet klaar. Als er vanuit OCW druk komt op ons curriculum, dan is er tijd nodig om met elkaar uit te zoeken hoe we dat gaan doen.. Wat betekent het voor de opgebouwde netwerken? Op het moment dat er aan een van de partners wordt getrokken, heeft dat invloed op de hele keten.

Eigen thema's

"De komende tijd willen wij thema's centraal stellen die er voor ons toe doen: *urban teaching* en *meerbegaafdheid*. We zien in Arnhem en omgeving dat een gemiddelde leerkracht zich in een achterstandswijk niet staande kan houden.

Zou het zo kunnen zijn dat lesgeven in zo'n wijk een apart vak is? Kunnen we er meer expertise op inzetten? Wat weten we al? Zo'n beweging levert geen theoretische discussies op over bijvoorbeeld ouderbetrokkenheid, maar een nieuw vak dat we verder willen ontwikkelen."

Afhankelijkheid

"Het is essentieel dat we voor onze thema's gebruik kunnen maken van subsidies. We zijn daarvan afhankelijk. We zijn dus iets aan het opbouwen, waarvan niet zeker is of dat over vier jaar nog kan worden bekostigd. Ik mis op landelijk niveau het systeemdenken en mogelijkheden voor langdurige investeringen. We staan aan het begin van een nieuwe beleidsperiode en gaan verder bouwen, de infrastructuur dieper verankeren en de verantwoordelijkheid van mensen helder neerzetten. Ik wil dat alle scholen academische opleidingsscholen zijn of daarvan kunnen profiteren. Maar wat als iemand ooit bedenkt dat academische opleidingsscholen niet meer nodig zijn...?"

Interview en fotografie: Roger Meijer